

~~~~~
BEZOEKADRES

Koningskade 40
2596 AA Den Haag
070 351 97 51
Nederland

POSTADRES

Postbus 93218
2509 AE Den Haag
Nederland

Ministerie van Economische Zaken
t.a.v. de heer drs. M.E.P. Dierikx
Postbus 20101
2500 EC DEN HAAG

datum
17 april 2015

ons kenmerk
78296/IP

contactpersoon
A.R. Krijgsman

bijlage
1

uw kenmerk
-

e-mail
akrijgsman@uvw.nl

betreft
Wijziging Mijnbouwbesluit

doorkiesnummer
070 351 98 02

Geachte heer Dierikx,

Van de door u geboden gelegenheid om in het kader van een internetconsultatie te reageren op de wijziging van het Mijnbouwbesluit maken wij hierbij gaarne tijdig gebruik. In deze brief zullen wij in meer algemene zin op deze wetswijziging ingaan. In de bijlage bij deze brief treft u meer specifieke aandachtspunten aan.

In het ontwerpbesluit is een aantal wijzigingen van het Mijnbouwbesluit bij elkaar gebracht die te maken hebben met het toezicht op de naleving bij opsporing en winning van een delfstof. Het betreft het toezicht op het terugbrengen van water in de ondergrond (brijn), de verbetering van het toezicht op mijnbouwactiviteiten in verband met de veiligheid op zee (informerende Kustwacht), de beëindiging van het gebruik van een mijnbouwwerk na een opsporingsactiviteit (sluitingsmelding opsporingslocatie) en het toezicht op het stimuleren van de productie in een boorgat (formele basis voor een apart werkprogramma voor stimuleren (o.a. fracken)) alsmede enkele verbeteringen en verduidelijkingen zoals de gegevensverstrekking en openbaarmaking van seismisch onderzoek.

Relevante wijzigingen voor de waterschapssector betreffen vooral het terugbrengen van water in de ondergrond (brijn), de beëindiging van het gebruik van een mijnbouwwerk na een opsporingsactiviteit (sluitingsmelding opsporingslocatie) en het toezicht op het stimuleren van de productie in een boorgat (formele basis voor een apart werkprogramma voor stimuleren (o.a. fracken)). De betrokkenheid van waterschappen bij mijnbouwactiviteiten en modernisering van de mijnbouwwetgeving is om een aantal redenen van belang, namelijk:

- vanwege het waarborgen van veiligheid in het kader van het watersysteembeheer, en met name het waterkeringbeheer;
- in verband met de (mogelijke) gevolgen van mijnbouwactiviteiten (w.o. fracken) op het regionaal watersysteembeheer, o.a. lozingen op oppervlaktewaterlichamen en rioolwaterzuiveringsinstallaties en lozingen in de bodem met verziltingseffecten voor het grondwaterbeheer;
- doordat de Waterwet niet van toepassing is op handelingen bij of krachtens de Mijnbouwwet alsmede het onttrekken van grondwater bij of ten behoeve van het opsporen of winnen van delfstoffen of aardwarmte in de zin van artikel 1 van die wet, voor zover het onttrekken op een diepte van meer dan 500 meter beneden de oppervlakte van de aardbodem plaatsvindt (art. 6.12 Waterwet).

De betrokkenheid van waterschappen is ook al zichtbaar geworden bij de discussie over gaswinning en schaliegasopsporing en –winning. Als Unie van Waterschappen zijn wij met u in goed overleg over de mogelijkheid om in het kader van mijnbouwwetgeving een direct adviesrecht te krijgen en watersysteembelangen in het wettelijk toetsingskader te borgen. Als waterschappen kunnen wij u immers behulpzaam zijn bij het versterken van het veiligheidsbelang in de besluitvorming en het herkenbaar meenemen van het burgerperspectief. Wij voelen ons daarin gesterkt door de uitkomsten van het onderzoek van de Onderzoeksraad voor Veiligheid naar de processen en de besluitvorming rond de gaswinning in Groningen (Kamerstukken II 2014/15, 33529, nr. 123).

In het bijzonder vragen wij nog uw aandacht voor de volgende punten:

1. niet helder is wie het bevoegd gezag is, en wat de betrokkenheid van de waterbeheerder is in het geval grondwater en brijn worden teruggevoerd in de ondergrond van hetzelfde gebied. Het betreft geen infiltratie ten behoeve van een onttrekking (bevoegd gezag provincie) of bodemlozing (bevoegd gezag gemeente);
2. onduidelijkheid over het vervallen van de opslagvergunning voor terug te voeren water na het winnen van grondwater. Vallen onder deze regeling alleen de waterwinbedrijven en glastuinbouwbedrijven of staat deze mogelijkheid ook open voor allerlei industriële activiteiten zoals het winnen van proceswater voor schaliegaswinning?;
3. positief dat fracken als afzonderlijke activiteit wordt geregeld in de vorm van stimuleren, met dien verstande dat het effect op watersysteembelangen wordt gemist;
4. specificeer het in beeld brengen van de milieueffecten. In het winningplan wordt de technische uitvoerbaarheid van het stimuleren van de productie centraal gesteld zonder dat dit gepaard moet gaan met een beschouwing van de milieueffecten al dan niet met behulp van een locatiespecifieke m.e.r.;
5. adhesie dat het stimuleren van het boorgat of put bij de aanleg en winning als aparte activiteit in het mijnbouwbesluit is opgenomen en dat er een werkplan moet worden ingediend conform de voorschriften van de ministeriële regeling. Verzoek om de Unie van Waterschappen te betrekken bij de uitwerking van deze ministeriële regeling;
6. voorkomen van verontreiniging door infiltratie van grondwater en brijn moet vertrekpunt zijn. Maak expliciet wat wel geïnfilteerd mag worden;
7. een aantal basisgegevens betreffende verkenningsonderzoeken, verzameld door de Minister van Economische Zaken, zouden raadpleegbaar moeten zijn voor overheden. Deze handelwijze sluit aan op de Omgevingswet (2018) waarin (digitale) samenwerking tussen overheden uitgangspunt zal zijn;
8. de nazorg en aansprakelijkheid op langere termijn zijn niet helder en verdienen verduidelijking. Voorkomen moet worden dat schade in de ondergrond wordt afgewenteld op anderen.

Ik verzoek u de opmerkingen van de Unie van Waterschappen in de wijziging van het Mijnbouwbesluit op te nemen.

Hoogachtend,

ir.ing. A.J. Vermuë
Algemeen directeur

Bijlage

WIJZIGING MIJNBOUWBESLUIT

Artikel 2, eerste lid, onderdeel c, wordt als volgt gewijzigd:

In subonderdeel 2° wordt “drinkwatervoorziening” vervangen door: openbare drinkwatervoorziening.”

Dit gaat voorbij aan de “kleinere winningen voor menselijke consumptie” in de KRW. Dat zijn de winningen die niet voor de drinkwaterbedrijven zijn, maar die wel voor drinkwater worden gebruikt (campings met name) of voor de voedselindustrie (spoelen, ontdooien of directe verwerking in producten). KRW is natuurlijk wel een harde realiteit waarmee we als land en/of regionale overheden in de knel kunnen komen.

Deze winningen zijn zo klein, dat ze kwantitatief gezien onder de waterschappen vallen. Kwalitatief ligt uiteraard bij de provincies. Die zijn een praktische methodiek voor bescherming aan het ontwikkelen, waarbij wij erop alert zijn niet zondermeer kwalitatieve taken/aansprakelijkheid te krijgen. In elk geval zijn deze onttrekkingen even gevoelig voor verontreiniging als reguliere drinkwaterwinningen. Weliswaar is de impact kleiner (minder consumenten getroffen), maar de detectiekans is ook veel kleiner (hooguit een maal per jaar meten, mogelijk zelfs een maal per 6 jaar). Aantasting van de kwaliteit is een geval van non-compliance met de KRW en dus een risico voor provincie en mogelijk ook waterschap.

Artikel I, B, lid 3:

Vraag is onder welke regelgeving het retourneren van brijn tot 500 m zal vallen als deze uit het Mijnbouwbesluit verdwijnt; is dit de Waterwet (waterschap bevoegd gezag?) of wordt deze aan andere wetgeving gekoppeld?

artikel 40a:

Hoe wordt omgegaan met verantwoordelijkheden als gevolg van de mijnbouwactiviteit in de periode na de beëindiging van een opsporing?

Zo kunnen geboorde putten die bodemlagen hebben geperforeerd voor toekomstige risico's zorgen naar het watersysteem. Deze nazorg zou gereguleerd moeten worden in het besluit: wie draagt de verantwoordelijkheid van de achtergebleven verstoring van de ondergrond en voor hoe lang kan een partij hieraan gehouden worden. Voorkomen moet worden dat schade in de ondergrond afgewenteld wordt op andere overheden.

Nota van toelichting, 2.1:

Grondwater en brijn (zout water) dat zonder toevoeging van stoffen wordt teruggevoerd in hetzelfde gebied waarin het is gewonnen is straks mogelijk onder het regime van het Activiteitenbesluit Milieubeheer. Echter, het kan niet de bedoeling zijn geweest om bijvoorbeeld geconcentreerde verontreinigingen uit de ondiepe ondergrond op dezelfde plaats maar op grotere diepte in geconcentreerde vorm te infiltreren. Voorstel is daarom om te definiëren wanneer deze stromen mogen worden geïnfiltrerd (A. geen stoffen aan toegevoegd, B. geen bodem- en/of grondwaterverontreiniging C. brijn uit activiteiten drinkwaterbereiding, glastuinbouw ...).

Het is niet duidelijk onder welke regelgeving het retourneren van brijn tot 500 m zal vallen als deze uit het Mijnbouwbesluit verdwijnt (zie ook artikel I, B, lid 3 en 2.1 van de Nota van toelichting). De volgende discrepantie wordt gesignaleerd:

- Volgens 2.1 de Nota van toelichting '*Om die reden wordt deze activiteit geheel ondergebracht bij het Activiteitenbesluit milieubeheer. Indien er een nader voorschrift voor het terugbrengen van water nodig zou zijn, kan daarin met artikel 2.1, vierde lid, van het Activiteitenbesluit milieubeheer met een zogenoemd maatwerkvoorschrift worden voorzien, indien dat nodig is in verband met het gebruik van de diepere ondergrond in het betrokken gebied.*

- Dit terwijl in de huidige situatie retourneren tot diepte van 100 meter onder maaiveld wordt gezien als een lozing van afvalwater. Daarom geldt voor het retourneren tot 100 m dat een ontheffing moet worden aangevraagd in het kader van het **Lozingenbesluit bodembescherming** (de provincie verleent de ontheffing handhaving gebeurt door de gemeente), tenzij het bedrijf **milieuvergunning-plichtig** (doorgaans gemeente bevoegd gezag) is. In dat laatste geval maakt de ontheffing (als die verkregen wordt) deel uit van de milieuvergunning. Zie <http://www.rvo.nl/sites/default/files/Overzicht%20meldingen%20en%20vergunningen%20grondwater%20incl.%20gegevens%20Waterschappen.pdf>
- Ondanks dat het retourneren van brijn is gekoppeld aan een (gietwater) onttrekking (zie 2.1 Nota van toelichting), is het **geen infiltratie in de zin van de Waterwet**. Het is namelijk geen kunstmatige aanvulling van het grondwater, met het oogmerk om dit later weer als grondwater te onttrekken. Bovendien wordt het Brijn vaak in een ander dieper watervoerende pakket geloosd, dan de onttrekking (zie ook <http://www.infomil.nl/onderwerpen/klimaat-lucht/handboek-water/wetgeving/waterwet/handelingen/vergunningplichtig/grondwater>)
- Als het brijn in het kader van de drinkwaterwinning wordt geïnfiltrerd, valt het dan wellicht niet onder de Drinkwaterwet?

Aandachtspunt is volgens het hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden, dat brijn in een zout watervoerend pakket met daarboven een regionale scheidende laag zodanig moet worden geïnfiltrerd, dat het niet met het zoete grondwater vermengt. Het is van belang dat hierover goede afspraken worden gemaakt.

Zeker aangezien binnen het beheergebied van het hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden op veel plaatsen het eerste, tweede, derde en vierde watervoerende pakket gecombineerd zijn, waardoor scheidende lagen ontbreken en de pakketten hydrologisch met elkaar in contact staan. Verziltiging van de hogere grondwaterlagen moet worden voorkomen. Behalve het aantrekken van zoute kwel zou het oppompen van grondwater mogelijk ook kunnen leiden tot verlaging van de stijghoogte van het diepe grondwater, waardoor aan de oppervlakte de kwel kan afnemen of omslaan in wegzijging.

Hoe verhoudt zich het overigens verbod op brijnlozing voor de glastuinbouw in 2022 tot dit voorstel om op grote schaal brijnlozing toe te staan?

Nota van toelichting, paragraaf 2.3 Toelichting

De reden en gevolgen van het vervallen van de verlenging van de termijn van beoordeling (paragraaf 2.3 Toelichting) is onduidelijk. Uit paragraaf 2.3 van de Toelichting leiden wij af dat een winning kan plaatsvinden met een goedgekeurd winningsplan; milieuaspecten zijn geen weigeringsgrond. En juist deze milieuaspecten zijn voor ons van belang.

Nota van toelichting, 2.4, laatste deel:

Er wordt beschreven dat het terrein waar de opsporingsactiviteiten zijn uitgevoerd moet worden hersteld, bijvoorbeeld door sanering of opruimen van bodembeschermende voorzieningen. Hier wordt niet genoemd: het herstellen van de kwaliteit van de ondergrond waar activiteiten tot verstoring hebben geleid: perforatie van bodemlagen, afdichtingen van mantelbuizen, e.d. Ook de factor tijd speelt hierbij een rol; mogelijk manifesteren zich negatieve effecten pas na loop van jaren.